

Dato: 19-05-2022

Pilotprojekt om øget brug af lydoptagelser ved politiafhøringer

Midtvejsevaluering ved udgangen af 1. kvartal 2022

Sammenfattende kan det oplyses, at pilotprojektet er i god fremdrift, og erfaringsindsamlingen pågår. Det vurderes, at det er for tidligt at drage konklusioner, hvorfor disse må afvente færdiggørelsen af pilotprojektet, men der tegner sig dog et billede af, at behovet for lydoptagelse bør fastlægges ud fra karakteren af sagerne og ikke på baggrund af sagskategorier. Den nærmere status er angivet nedenfor.

Pilotprojektets baggrund

Justitsministeriet anmodede ved brev af 24. juni 2020 Rigspolitiet og Rigsadvokaten om at udarbejde en plan for, hvordan øget brug af optagelse af afhøringer kan implementeres i politiet. I forlængelse heraf udarbejdede en arbejdsgruppe med repræsentanter fra Rigspolitiet og Rigsadvokaten i efteråret 2020 en rapport, som indeholdt en række forslag til, hvordan lydoptagelse af afhøringer kan implementeres i politiet. Arbejdsgruppens rapport pegede bl.a. på en række it- og ressourcemæssige udfordringer, som burde afdækkes nærmere.

På denne baggrund orienterede Rigspolitiet ved brev af 9. april 2021 Justitsministeriet om, at Rigspolitiet i samarbejde med Rigsadvokaten ville iværksætte et pilotprojekt i to politikredse, som kan danne grundlag for implementering af øget brug af lyd- og videooptagelser i forbindelse med politiafhøringer. Pilotprojektet blev påbegyndt den 1. oktober 2021 og afsluttes ved udgangen af 3. kvartal 2022. Projektet er forankret i et samarbejde mellem Rigspolitiet (projektejer), Rigsadvokaten, Midt- og Vestjyllands Politi samt Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi.

Projektet

Pilotprojektets primære formål er at indsamle erfaringer med anvendelsen af lydoptagelser i forhold til efterforskning, tiltaleovervejelse samt hovedforhandling i retten, samt at afklare:

- relevante sagsområder og personkategorier for lydoptagelse (sagskategorier og undtagelser fremgår af bilag 1),

- afhørernes uddannelsesmæssige behov, herunder i forhold til udformning af resumérapporter,
- rammerne for anklagemyndighedens anvendelse af lydoptagelser, herunder som forhold i retten,
- anvendelsen af optage- og lagringsmedier,
- ressourceforbruget i politiet og anklagemyndighed forbundet med lydoptagelse af afhøringer i forhold til afhøringer, hvor der ikke anvendes lydoptagelse.

Metode

Med henblik på at tilvejebringe det fornødne vidensgrundlag registrerer politikredsene efterforskere og anklagere en række relevante data vedrørende hver af de afhøringer, der indgår i projektet. Det drejer sig f.eks. om sagens art, afhørtes rolle i sagen, afhørers erfaring og uddannelsesmæssige baggrund, om afhøringen er optaget fonetisk samt afhøringens og efterbehandlingens varighed. For anklagemyndigheden drejer spørgsmålene sig overordnet om kvaliteten af afhøringsrapporten og eventuel anvendt tid til gennemlytning i de forskellige led af sagsbehandlingen. Både efterforskere og anklagere er blevet bedt om at angive den eventuelle merværdi ved optagelsen. Status på dataindsamlingen, refleksionerne og læringspunkterne drøftes løbende med projektledelsen.

Gennemgang af status

Sagskategorier

I perioden 1. oktober 2021 – 15. marts 2022 har pilotkredsene anvendt lydoptagelse i 251 afhøringer inden for 86 nærmere definerede kriminalitetstyper, som indgår i projektets overordnede afgrænsning. Det er sager vedrørende forbrydelser mod den offentlige myndighed, brandstiftelse, forbrydelser i familieforhold, forbrydelser mod kønssædeligheden, forbrydelser mod liv og legeme, forbrydelser mod den personlige frihed og røveri. Sagskategorierne er defineret ud fra gerningskoder og fremgår af bilag 1. Pilotkredsene har dog også haft mulighed for at anvende lydoptagelse i sager uden for ovennævnte afgrænsning, når det var formålstjenligt.

Pilotpolitikredsene peger foreløbig på, at sagens alvor og kompleksitet og ikke sagskategorien bør afgøre, om afhøringerne i sagen skal lydoptages. Lydoptagede afhøringer og efterbehandling indebærer mere arbejdstid, og dette skal efter kredsens opfattelse være forbeholdt større eller mere alvorlige sager.

Kredsene peger endvidere på, at en gerningskodebestemt afgrænsning af omfattede sager vil inkludere mindre sager, hvor der ikke er behov for at foretage lydoptagelse af afhøringerne, mens der kan være andre ikke-inkluderede sagsområder, hvor lydoptagelse af af-

høringen vil være hensigtsmæssigt. Det har f.eks. vist sig at være tilfældet i et antal sager om simpel vold.

Dertil kommer, at det på nuværende tidspunkt ikke er muligt at foretage lydoptagelse af afhøringer uden for efterforskningsenhederne primært på grund af manglende udstyr, men også på grund af manglende uddannelse og erfaring.

Personkategorier

I projektet indgår afhøringer af forurettede, centrale vidner samt sigtede. Pilotpolitikredsene vurderer, at denne afgræsning er passende.

Afhørernes uddannelsesmæssige baggrund

Ca. 70 % af afhøringerne er gennemført af personale med minimum tre års erfaring. I ca. halvdelen af tilfældene har afhøreren gennemført Politiskolens uddannelse 'Afhøring II', hvor man tilegner sig de fornødne kompetencer til at gennemføre en lydoptaget afhøring. Nødvendigheden af dette kursus understreges af pilotpolitikredsene og peger på et uddannelsesbehov i efterforskningsafdelingerne.

Udfærdigelse af resumérapport indgår ikke i den nuværende Afhøring II-uddannelse. Denne disciplin indgår heller ikke systematisk andre steder i uddannelsen af politipersonale. Både politipersonalet, lederne og anklagemyndigheden efterspørger særlig uddannelse i resumérapportskrivning, så denne indeholder de tilstrækkelige og nødvendige oplysninger samt relevante tidsangivelser ved centrale passager ud fra en ensartet disposition.

Resumérapporter

Anklagemyndigheden i de to pilotpolitikredse udtrykker generel tilfredshed med resumérapporterne, men der er som anført behov for en mere ensartet, struktureret og relevansfokuseret skriftlig formidling af afhøringen med konsekvent brug af tidsangivelser ved centrale passager i optagelsen. Dette vil give anklagemyndigheden det bedst mulige grundlag for at vurdere tiltalespørgsmålet.

Anklagemyndighedens anvendelse af lydoptagelserne

Der foreligger kun få registreringer om anklagemyndighedens anvendelse af lydoptagelserne. De foreløbige tilbagemeldinger fra pilotpolitikredsene viser dog, at anklagemyndigheden i varierende omfang har aflyttet afhøringerne i forbindelse med tiltalerejsning, da det vurderes at være meget tidskrævende.

Der har endvidere kun været få sager, hvor lydoptagelser har været anvendt ved hovedforhandlingen i retten. Enkelte tilfælde i den ene pilotpolitikreds har vist, at anvendelse af en lydoptagelse kan have en stor værdi under hovedforhandlingen. I den anden pilotpolitikreds

har anklagemyndigheden i et par tilfælde oplevet, at retten har afvist afspilning af en lydoptaget afhøring.

Der er samlet set behov for flere erfaringer om anvendelsen af lydoptagelser i sagerne for at kunne drage konklusioner om anklagemyndighedens anvendelse af lydoptagelserne.

Optage- og lagringsmedier

Begge pilotpolitikredse anvender diktafoner til lydoptagelse. Dette stemmer med sædvanlig praksis for lydoptagelse af udvalgte afhøringer. Implementering af it-løsningen POLmedia er en forudsætning for en væsentligt øget anvendelse af lydoptagelser i forhold til lagring, relevant adgang til filerne samt hensynet til databeskyttelsesreglerne. Det er forventningen, at POLmedia er landsdækkende udrullet senest i løbet af 1. halvår 2023.

Ressourceforbrug i politiet

Pilotpolitikredsene påpeger, at der er stor forskel på ressourceforbruget i de forskellige sager afhængigt af kompleksiteten og afhørtes rolle i sagen. De indberettede data fra politikredsene viser, at anvendelse af lydoptagelser er forbundet med betydeligt længere sagsbehandlingstid. Det fremgår af indberetningerne, at en afhøring uden lydoptagelse gennemsnitligt tager lige under 1 time, og at den efterfølgende behandling af afhøringen tager godt og vel ½ time, så det samlede tidsforbrug bliver ca. 1½ time. Når afhøringen gennemføres af en efterforsker med de rette uddannelsesmæssige forudsætninger (Afhøring II) og lydoptages, tager afhøringen gennemsnitligt lidt over 1 time, og efterbehandlingstiden udgør ca. 2½ time, således at det samlede tidsforbrug bliver ca. 3 timer og 20 minutter. Dette giver et øget ressourceforbrug på lige under 2 timer pr. afhøring.

Ressourceforbrug i anklagemyndigheden

Det er for tidligt at sige noget generelt om anklagemyndighedens ressourceforbrug, da der kun foreligger få registreringer.

Udbytte af lydoptagelserne

Pilotpolitikredsene vurderer, at lydoptagelse af afhøringer generelt har medført en bedre kvalitet i afhøringerne, bl.a. på grund af en bedre kontaktetablering med den afhørte. For såvel uøvede som erfarne efterforskere har det givet dem bedre mulighed for at fokusere på selve forklaringen. Denne opfattelse deles af både politiledere og anklagemyndigheden.

Det videre forløb

I det videre forløb af pilotprojektet vil projektledelsen sammen med pilotpolitikredsene have fokus på at afdække de forhold, som påvirker tidsforbruget under og efter lydoptagede afhøringer. Projektledelsen vil inddrage erfaringer fra Københavns Politi, som i løbet af foråret

2022 har planlagt målrettet uddannelse af efterforskere, som skal lydoptage afhøringer. Pilotprojektet vil endvidere have fokus på indhentelse af flere erfaringer med anvendelse af lydoptagelser i anklagemyndigheden og afspilning af lydoptagede afhøringer under hovedforhandlingen i retten. Endvidere vil projektledelsen drøfte forslag til yderligere uddannelse i resumerapportskrivning med Politiskolen.

Dataindsamlingen forventes at blive afsluttet ved udgangen af 2. kvartal 2022 for så vidt angår politiets registrering af afhøringer, og i august/september 2022 for så vidt angår anklagemyndighedens registrering af tidsforbrug og effekt. Pilotprojektet forventes endeligt afrapporteret ved udgangen af 3. kvartal 2022.